

Téma: Mit gondolsz, ki vagy? – Identitás

2. rész: Hogyan alakul ki az identitás és hogyan lehet azt fenntartani?

Mitől leszünk azok, akik vagyunk? Nagyrészt a múltunktól, illetve pontosabban a múlttól való emlékeinktől. Emlékeinek kulcsfontosságúak azonosságtudatunk kialakításában. Igaz, hogy nem emlékszünk mindenre, sőt, gyakran nem is akarunk mindenre emlékezni. A következő tevékenységek abban segítik a diákokat, hogy megértsék, az emlékezés egy aktív és állandó folyamat, és hogy az emlék alapvetően szubjektív és szelektív. Az egyéni szinttől kiindulva ez a rész a történelem szemüvegén keresztül vizsgálja meg a kollektív emlékezettel és identitással kapcsolatos kihívásokat.

Figyelmeztetés: Ez a rész honlapokra, például a YouTube-ra vezető linkeket tartalmaz. E külső oldalak tartalma változhat, ezért folyamatosan ellenőrizni kell, hogy megfelelőek-e tanulók számára.

E rész tanulási eredményei

A diákok:

- meg fogják érteni, hogy milyen fontosak az emlékek az identitás érzésének kialakulásában és fenntartásában
- értékelni tudják majd annak jelentőségét, ahogy az emberek bemutatják és megőrzik, vagy éppen tagadják és megsemmisítik a múltat
- tudatában lesznek a múlt létezésének és annak a különböző kézzelfogható és nem tárgyi eszközök általi befolyásának a jelenre

Rendelkezésre álló segédanyagok

5. segédanyag: Képek a rabszolga-kereskedelem emlékműveiről
6. segédanyag: Idézetek politikusoktól I. világháborús megemlékezésekből
7. segédanyag: Az örökség elpusztítását bemutató videók
8. segédanyag: Népirtások túlélőinek vallomásai

1. osztályfeladat: Emléktábla készítése (rendelkezésre álló idő: 20 perc)

Ez a tevékenység abban segíti a diákokat, hogy az emlékek bonyolult koncepcióját valóssá és kézzelfoghatóvá tegye személyes tárgyak használata révén, majd lehetővé teszi számukra a kiválasztott emlékek megbeszélését. Kérje meg a diákokat, hogy válasszanak egy adott tárgyat, helyet vagy eseményt, amely egy számukra ma is jelentős személyes emlékhez kapcsolódik. Kérje meg őket, hogy hozzanak be az iskolába egy tárgyat vagy képet/fotót az általuk kiválasztott emlékről.

Osszon ki 3 különböző színű lapot, amelyre rövid válaszokat kell írniuk a következő kérdésekre:

- Ez egy személyes emlékem? Esetleg mások is emlékeznek erre, és kik ők?
- Ez a tárgy jó vagy rossz emlékhez kapcsolódik?
- Boldogan megosztom az e tárgyhoz tartozó történetet vagy inkább titokban szeretném azt tartani?

EURÓPAI TÖRTÉNELEM HÁZA

Írja le a következő koncepciókat külön-külön papírlapra, és tegye azokat egy asztalra az osztályteremben:

- A. koncepció: személyes/kollektív
- B. koncepció: pozitív/negatív
- C. koncepció: közös/magán

Most kérje meg a diákokat, hogy tegyék képeiket/tárgyaikat és a válaszaikat a szerintük leginkább megfelelő emlékkonceptió lapjára. Késztesse őket kapcsolatok keresésére – amennyiben vannak – a különböző emléktípusok között úgy, hogy vonalakkal összeköti képeiket/tárgyaikat és a válaszaikat tartalmazó lapokat. Miközben ezt csinálják, kérje őket annak megbeszélésére, hogy ezek az emlékek hogyan járulhattak hozzá ahhoz, amilyen emberek ők most és milyen hatással voltak ezek az emlékek rájuk.

1. csoportos feladat: Az emlékek megjelenítése a környezetben (rendelkezésre álló idő: 20 perc)

Az emlékek (ha rosszak, ha jók) gyakran válnak valóssá vagy kézzelfoghatóvá az emlékművek révén, amelyek segítenek a megértésben és erős szimbolikus jelentéssel bírnak az emberek számára.

Ossza ki az 5. segédanyagot a diákok között és kérje meg őket, hogy elemezzék a rabszolga-kereskedelem emlékműveiről készült képeket és válaszoljanak az alábbi kérdésekre, amelyek szintén a segédanyagban találhatóak:

- Véleményetek szerint mit próbál az építész/művész vizuálisan és érzelmileg kifejezni ezzel az emlékművel?
- Szerintetek sikerült neki?
- Mit gondoltok, melyik emlékmű adja át legjobban az üzenetét, és miért?

Ossza kis csoportokra a diákokat és kérje meg őket, hogy készítsék el saját emlékművüket a rabszolga-kereskedelemtől. A rabszolga-kereskedelem történelmének mely fontos elemeit szeretnék felhasználni? Hol szeretnék emlékművüket felállítani, és miért?

Egy másik ötlet e feladathoz az, hogy kérdezze meg a diákokat, milyen típusú emlékeket vagy emlékműveket jelenítenének meg környezetükben. Ennek átgondolása előtt nézzék meg az osztállyal a következő *Memory Walk* (Emlékséta) című videót, amelyet fiatalok készítettek az amszterdami Anne Frank-ház kezdeményezése részeként, és beszéljék meg az abban felvetett témákat.

<https://www.youtube.com/watch?v=xTGtviX4Ces>

Forrás: YouTube: [Memory Walk | Anne Frank House](#) © Anna Frank House

Ossza kis csoportokra a diákokat és kérje meg őket, hogy készítsenek forgatókönyvet egy emlékséta-hoz egy általuk ismert, és lehetőség szerint a lakókörnyezetükben található emlékműről. Ön is kiválaszthatja, hogy melyik emlékműve(ke)t dolgozzák fel. Győződjön meg arról, hogy

EURÓPAI TÖRTÉNELEM HÁZA

figyelembe vesznek olyan kulcsfontosságú kritériumokat, hogy melyik emlékművet választják, milyen kérdéseket tesznek fel, kiket kérdeznek meg, mely helyeken készítenek felvételt stb.

2. osztályfeladat: Az identitás kialakítása és megőrzése: a múzeumok és az iskolai tankönyvek szerepe (rendelkezésre álló idő: 20 perc)

Forrás: Wikipedia

A nemzetek és a társadalmak arra használják a múltat, hogy olyan kollektív emlékezetet vagy akár közös identitást hozzanak létre, amely minden állampolgárt összeköt. Az elmúlt körülbelül kétszáz év során két, ma is jól ismert dolgot használtak a nemzeti kollektív azonosságtudat kialakításának eszközeként vagy építőköveként – a történelmi múzeumokat és az iskolai tankönyveket.

Voltak-e már történelmi múzeumban az osztályával? Esetleg hamarosan meglátogatnak egyet? Lehet, hogy a diákok voltak már ilyen múzeumban családtagjaikkal az iskolaidőn kívül. Kérje meg a diákokat, gondolkozzanak el azon, hogy miként használták a múzeumokat a múltban és használják napjainkban a nemzeti identitás kialakítására. Nézze meg az osztállyal a következő kisfilmet, majd beszéljék meg, hogyan lehetséges az, hogy a múzeumok olyan helyekké váltak, ahol kialakítható és erősíthető az azonosságtudat.

<http://ed.ted.com/lessons/why-do-we-have-museums-j-v-maranto>

Forrás: TEDEd

Gondolják át a következőket:

- múzeumok, mint a múltat bemutató helyek
- múzeumok, mint a nemzetek és népek ősi műalkotásait tároló és bemutató helyek

EURÓPAI TÖRTÉNELEM HÁZA

- múzeumok, mint az ismeretek tárháza
- múzeumok, mint a fiatalokat és időseket oktató helyek

A nemzeti (történelmi) múzeumok valóban mindenki történetét bemutatják? Tényleg az egész társadalmat képviselik? Kiket vettek figyelembe? Kik maradhattak ki?

Az iskolai tankönyvek fontos eszközök voltak és maradnak abban, hogy az országok miként próbálják meg a kollektív identitást kialakítani. A történelem-tankönyvek különösen fontos eszközök voltak a nemzeti és regionális identitás kialakításában a nemzeti hősök történeteinek, nagy csaták vagy a nép küzdelmeinek elbeszélése révén. Kérje meg a diákokat, hogy ezt szem előtt tartva keressenek példákat tankönyveikben kollektív azonosságtudatunk meghatározására és ismertetésére. Kikre vonatkoznak ezek? Kiket hagytak ki? Vannak olyan emberek és csoportok az országukban, akiket nem említenek a tankönyvek? Feladat formájában kérje meg a diákokat, hogy készítsenek kollázst a tankönyveikben szereplő történetekből és személyekből, amely illusztrálja azt, ahogyan a nemzet megemlékezik és megünnepel egyes embereket és eseményeket, de gyakran elfelejt megemlíteni másokat.

2. csoportos feladat: Az emlékek politikája (rendelkezésre álló idő: 10 perc)

Az, hogy mire emlékszünk, azzal együtt, hogy hogyan és miért, emberek, helyek és időszakok szerint változó. A múlt megörökítése és a múltból való megemlékezés bizonyos célt szolgál a jelenben, ezért a megemlékezés aktuális formája gyakran vita tárgyát képezi és időnként heves indulatokat vált ki a társadalomban.

Bontsa egyenlő csoportokra az osztályt és ossza ki a 6. segédanyagot. A diákok olvassák el az I. világháború százéves évfordulójára (2014) vonatkozó, politikusoktól és intézményi forrásokból származó idézeteket, és válaszoljanak a következő kérdésekre, amelyek szintén szerepelnek a segédanyagban:

- Hogyan kötik össze a múltat és a jelent ezek az nyilatkozatok?
- A négy nyilatkozat közül melyik közvetít jelentősen eltérő üzenetet?
- Mitől lesz más ezen üzenet célja, mint a másik háromé?

Kérje meg a diákokat, hogy találjanak ki egy vagy két mondatot, amit az egyes idézetek végéhez írnak hozzá a beszéd hihető folytatásaként. Beszéljék meg az osztályon belül az eredményeket.

3. csoportos feladat: Miért jelenti az örökség elpusztítása az identitás támadását? (rendelkezésre álló idő: 15 perc)

A 7. segédanyagban videobeszámolókat talál a kulturális örökség elpusztításáról. Bontsa nagyjából egyenlő méretű csoportokra az osztályt, és adjon egy-egy példát az egyes csoportoknak. Kérje meg őket, hogy válaszoljanak az alábbi kérdésekre (amelyek szerepelnek a segédanyagban is) a csoporton belül, és a feladat befejeztével osszák meg és hasonlítsák össze válaszaikat az osztályon belül:

- Milyen szándék készítheti az embereket ilyen rombolásra?
- Mik a rombolás szemtanúinak reakciói?
- Mit képviselhetnek vagy jelenthetnek a megrongált tárgyak és épületek az azokat ellenző csoportoknak?

3. osztályfeladat: Emlékezni vagy elfelejteni? (rendelkezésre álló idő: 20 perc)

A „Soha ne feledd!” mondást gyakran halljuk tragikus történelmi események kapcsán, a népirtástól kezdve a háborúig és terrortámadásokig. Ugyanakkor az emlékezés nagyon különböző jellegű azok esetében, akik átéltek ezen eseményeket és azoknak, akik nem. Az ilyen fizikai, érzelmi és pszichés traumán átesett embereknek néha aktívan vissza kell emlékezniük ahhoz, hogy megértsék, mi történt és újraépítsék életüket. Másoknak azonban aktívan felejteniük kell személyes gyógyulásuk érdekében, és néhány esetben meg kell kísérelniük, hogy életüket korábban egymással szemben álló közösségekben építsék újra.

Ossza ki a 8. segédanyagot a diákok között és osztályfeladatként olvassák el az 1995-ös srebrenicai népirtás és az 1994-es ruandai népirtás egy-egy túlélőjének személyes élményeit. Kérje meg a diákokat, hogy reagáljanak a két túlélő által az eseményekre való emlékezéshez választott különböző módokra és azok okaira.

A túlélők választásain túl a fájdalmas múlt emlékének megőrzése is kulcsfontosságú leszármazottaik és az egész társadalom számára. Kérje meg a diákokat, hogy nézzék meg a 9. segédanyagban található képet és segítsen nekik elgondolkodni az Európai Történelem Házának állandó kiállításán szereplő tárgy jelentőségén, az alábbi kérdéseket felhasználva, amelyek a segédanyagban is szerepelnek:

- A művészek, akik a „Josef kabátja” műalkotást alkották, képekből és Joseftől származó írott emlékekből készítettek egy ruhadarabot, és úgy beszélnek alkotásukról, mint „egy kabátról, amely életrajzi térképpé vált”: mit gondoltok, mi volt a szándékuk?
- Josef volt az egyetlen ember a családjában, aki túlélte a holokausztot: mit gondoltok, miért volt különösen fontos a lányának és vejének Josef emlékeinek védelme és megőrzése?
- A művészek kiállítás céljából készítették ezt az alkotást: szerintetek miért kell sok embernek látnia egy ilyen személyes, családi történethez kapcsolódó tárgyat? Mit gondoltok, miért helyénvaló kiállítani azt egy, az európai történelemről szóló kiállításon?